

SLAVKO MIHALIĆ VERSEI

Pap József fordításában

VALAKI MEGSZÓLÍT

Ne akarj engem megmagyarázni
Ne toldd meg versemet olyan szavakkal, amiket soha
ki nem ejtenék
Hagyd meg nekem az ámulatot, mindenféle eltévelyedésem,
és végül a révbe érést
Megesik néha, hogy igazán megszólít valaki, aki pedig
már nem lehet itt

De itt van, mondom, és nem szánom rá magam,
hogy más jelentést fedezzek föl benne
Itt van, hiszen láttam, és hallottam
a hangját
Akkor aztán eltűnt a tömegben
Lekopott, mint ahogy a valóságnak is időnként
eltűnik a képe, nem tud megihletni

Ne kérdezz semmit, mert nem mondhatok többet erről,
mint amit elmondok
Az utcán, a forгатagból felém ínt régen holt
barátom
Vagy csak megpillantom, amint átbálag
a téren, az utcán
Az arcán mosoly, de mégis gondterheltek
látszik

Elmondtam mindent, amit lehetett, te azt teheted,
hogy tanúskodsz mellettem

CARTE BLANCHE

A világnak már nem egy neve van
 nem egy értelme
 Várja tömérdek átjáró
 Int egy asszony
 Övig gyökérzet
 A villamosok lesunyt fejjel
 robognak
 Egy másik értelme hasonlóképpen
 tanulságos lehetne
 A holnap ejtőernyősei
 Ugyanaz az asszony
 halat vacsorázik
 Félrepöccinti
 élettelen szemeit
 Csontjai közt turkál
 A sok féle értelem nem jelent szántóföldeket
 Inkább kórót
 Értelem nélküli résekbe
 szorulok
 a tárgyak közé
 Könyvet veszek
 üresek lapjai
 A történelemben
 nincs hely számomra

A CSODA FORRÁSA

Könnyű kisütni a húst
 a szeleteket kétszer-háromszor megfordítjuk
 a forró olajban, kis vaj is van benne,
 és a végén mustárt adunk hozzá
 petrezselyemzöldet fokhagymát borsot szerecsendiót
 vagy pedig egyszerűen nyersen fogyasztjuk el
 (nem a vágató jószágot az istenért
 — néhány napig azért mégis állnia kellene)
 de tessék ünnepi vacsorát csinálni
 néhány szemérmes krumpliól

zokszó nélkül hónapokig
vártak a jöttünkre a pince zugában
csodák csodájára mind édesebbé válva.

Mindenkor számíthatunk rá, hogy szerénységünk
elnyeri jutalmát: amíg a tűzhely sütőjében
zsír nélkül vaj nélkül és olaj nélkül
sülnek lassacskán a felibe vágott krumplik
amelyek mindenkor helyettesíthetik az előételt
előételt a kalácsot a sajtot és
a fagyaltot is, egyszerre a rég múlt idők
illata tölti meg a szobát, mikor a világ még
együvé tartozott a pislákoló
mécses és a falióra kotyogása alatt

és gyülekeznek már a régi barátok is
az ajtóban, szedik le arcukról
az élet és a halál maszkjait, majd elnehezdedve
helyet foglalnak a padkán a széken az ágy szélén
és szólanul mosolyognak, s ahogy egymás után
nekilátnak hajában sült fél
krumplijuk elfogyasztásának, csodás fény
csorog arcunkra: bámuljuk egymást, megkétszereződünk
s az ablakon át az utcára kihallik örömünk.

A VERS KERESI A KÖLTŐT

Írják a verseket
De maga a vers keresi meg költőjét
Ihleltől áthatva a szavak lakomájáról álmodozik
Nagy csodálkozó szemekről

Hányszor megesik hogy indulatos kézbe ütközik
Költőbe aki éppen ócskavasat
szállít valahová
Vagy a békáknak szónokol

Hányszor kapkod levegőért és átkozza
magában a költőt aki nem
enged a magából!
A fegyelmetlen sokaság lealázó parancsára

De a vers túlél mindent
 A költő majd ki fogja törni a nyakát
 Kidülledt szemekkel kiáltozik majd a kocsmákban
 Abban a hitben hogy valahol tévedésből
 fölcserélte önmagát

S amíg ő mind mélyebbre süllyed
 A vers már más kertekben járkal
 Más poharak szomját oltja

Vajon talál-e
 Találhat-e költőt az ő forró igyekezetéhez
 Olyant aki idejében kiárusította
 régi dolgait

Hogy kötöttség nélkül állhasson be
 az ő varázsesernyője alá

TAVASSZAL A KVATERNIK TÉREN

Kiséválsz a térre, meg-megállsz.
 Egy szélrohamra megint megváltozott minden.
 Már leírtad ugyan, mégsem teheted meg, hogy ne köszönj
 vissza az ismerősnek, aki ragyog a meglepedettségétől,
 noha tegnap még kivert kutyaként vonszolta magát
 siralmas verseinek gyűjteményével.
 Hasznos tárgyakat készítek, mondja, amiket
 használat után elhajít az ember.
 És mint általában a boldog emberek, sopánkodik,
 hogy nincs elég ideje.
 Ez a tavasz, nyilván, a rögeszmések ideje, gondolod,
 látva a járókelők sűrű sávjait.
 Úgy megrohmozza a Vlaszka utcát,
 meg a Maksimirit, hogy egyszerre magad is
 feloldódsz.
 Lám, itt valóban csak hinni kell
 és megragadni egyből, ami a kezed ügyébe kerül; másodszorra
 már semmi esélyed.
 Tavasz, tavasz, jól végzed a munkád, most majd
 néhány napot megint tétlenkedünk,

hajnal előtt kelünk, hallgatjuk a madarak lénekét,
 édes rendetlenséget lopunk az idő rosszkedvébe,
 eszünkbe jut megint a szerelem is; hisz éppen tavasszal
 a legkevésbé kétszínű a szerelem,
 meztelenre vetkőztet, és nyájasan darabokra
 vagdal.

Barangolhatunk az erdőkben, hegyeken, fölkeressük
 a csend forrásvidékét,
 amely az idők kezdetétől ránk vár, de sokan
 lemondanak róla,
 félelmükben kitépik magukból a legszebb virágot,
 a csendet, az egyetlen, amely egyensúlyt teremt
 élet és halál közt.

Aki nem tér vissza, azt ne keressétek, onnan
 a lépések zaja sem hallatszik ide,
 ott születik öröktől fogva
 a világ.

AMIÓTA ELMENTEK A CSILLAGOK KÖZÉ

Amióta elmentek a csillagok közé, a földünk
 kevésbé szilárd. És mi nyugtalanok: ülünk
 az omladozó szülői ház bejárata előtt. Kezével még
 kapaszkodik a földbe, de a tárgyak az ablakokon át
 kirepülnek belőle. Áttörnek a tetőt. Puhítják
 gerendáinak öreg csontjait. Kikopott minden
 a gyerekkor óriás rétyén.

Csillagok! Csillagok!

Apánk hallgat, anyánknak mind nagyobb a szeme. Hát
 visszatért valaki is a feledésbe vezető útról? Múltunkat
 majd a világűr antikváriumaiban vásároljuk meg.
 Az öreg tölgyfa szekrényt a Hattyú csillagképben.
 De az egér már nem lesz benne, mint azokon a téli
 estéken, amikor még mindannyian együtt voltunk. Más
 tájak fátylai fedik el a szemünket.

És a végén,
 vándorbottal, vagy még inkább, koldusbottal a kezében,
 de hát minden koldus kénytelen-kelletlen dúsgazdag is,
 nos, a végén, hogyné kérdeznéd meg: micsoda magasztos
 igazság, bölcsesség rombolja szét otthonainkat

emberemlékezet óta, kit szolgálnak a kereskedők, harcosok, a hisztérikus tengerészek?

A föld se bírja ezt sokáig.
Az egyik megy, a másik jön. Míg helyére nem billen a világ, és minden kiegyenlítődik benne. Akkor talán az isten is valóságos lesz, de ember már nem lesz sehol.

A VILÁG ÁLOMBA KÖLTÖZIK

Lehajolsz egy tárgyért, meglehet csak azért,
hogy megmentsd, vagy mert éppen a megmentő szerepét
szánod neki, de elillan. Nem létezem, mondja,
te valami régi képet őrzöl emlékezetedben,
és ne hibáztass senkit, ha nem elégít ki
az emlékezés.

Nem létezem, nem tudnám elviselni,
hogy egy kicsit is létezem — ez hallható már csak
mostanában, s a vizekben is fogytán! a hal, a madarak
a fák ágain csak réges-régi rajzok, és csicsergésük
a te dobhártyád nyugtalanúsága, ha még soká matatsz
magad körül, a kongó üresség kerül hatalomra,
tebened meg túltengenek a hangok. Szét fog zúzni
a semmi, és soha többé nem szeded össze magad
mostani bőrödbe.

A lépcsőházak felkúsztak az égig,
a szobákban többé nem virágoznak a falak, az utcák
csak éjjel kapnak kimenőt, reggelenként mindenki
fél felébredni.

Hány városról kiderült már,
hogy csak a képzelet szüleménye, de lám,
lakóikra könnyűszerrel rátalálsz más helyeken,
igaz ugyan, hogy a történetekből, amiket
elmesélnek, nem ért meg semmit az ember.

A világ
álomba költözik. Egyre kevésbé kíván szembeütni,
valamit is megtudni abból, amit a vesztét
jelenti, ami a való alá merült,
az ős-kezdet zűrzavarába tért meg,
a csönddel cimborál.

Csak az ember nem tudja még,
 hogy merre induljon el. A birtoklás betege,
 s az örökkévalóságról szónokol, noha egyetlen gyógyír
 a sebeire a mulandóság. Kis szeretet.

ÉPPEN CSAK A BORHOZ NEM NYÚLUNK

Az idő szakadatlanul megelőz bennünket.
 Vágtat rozoga taligaszekéren, üveges szemmel, egyedül;
 látszik: azt se tudja, hol jár s mit csinál.
 S mihelyt elvágtat mellettünk, mi vidámak leszünk,
 előkerítjük kopott harmonikánkat, a még kopottabb játékkártyát,
 és játékba feledkezünk valami erdő szélén,
 valami szakadék szélén, valami temető szélén;
 ahogy eltávolodik az idő, mi teljesen felszabadulunk,
 függetlenül a koloncainktól, függetlenül a korunktól.
 Összebarátkozunk a madarakkal, azok is pöknek az időre,
 és begyújtunk a leves gyümölcsökkel teli fekete kazánokba.
 Éppen csak a borhoz nem nyúlunk, nem, a borhoz sose nyúlunk,
 nehogy kijózanodjunk, nehogy elsötétedjen előttünk a világ.

FEBRUÁR

A télidő legrosszabika ez: február.
 A nagy havak lezúdultak, a bőra átszúrt szívvel
 pihen a karók közt, magunk maradtunk a hideggel.
 Emberek, fák a földig görnyedve, az ég betört
 ablak. A tél tintahala sötétbarna festéket lövell,
 és ájultan heverünk a tűz fagypontja körül.
 A lelkem jégcsapként csüng le ajkamról.
 A szív működik, működik, és verése a fülemből
 dobol. Itt már csak a mesebeli medve
 élne meg. Ó, mi jól jönne most vészomjas
 üvöltése. Legszívesebben fölhasítanám hasamat
 és befeküdnék meleg zsigereim közé.
 Február van, nincs irgalom senki számára.
 A föld — lerágott csont. Senki se tud már
 tüzet gyújtani. A Nap elkártyázott minket.

AZ ÓRÜLTSEG ABLAKA

A fáradtság csak por,
 mely megnemesíti a tárgyak lelkét,
 a félelem pedig kevéske fény
 a kép szélén, amit a sötétben hagyunk.

A félelem a te váratlanul eltűnt kezéd.
 Nyirkos szél, mely tántorogva jár az úton.
 A fáradtság a te pompád,
 mely az éj nincstelensége fölé hajol.

A fáradtság a vég nélküli ég
 és ének, mely mindent betölt.
 A félelem kert,
 amelyben vetkőzik az ősz.
 Fáradtság és félelem és kevéske remény.
 Az örültség ablaka.

A MEGÖREGEDETT KÖLTŐ

Úgy jár-kezel az utcán, mint egy trónfosztott isten.
 Hát nem ő teremtette mindezt:
 a haragot, a szorongást,
 a város reggei köhécselését,
 a titokzatos bűnöket,
 a tavaszi lombok alatt nyögdecseiő ágat,
 a fölösleges verőfény őszi tivornyáit.

És most,
 hogy a túlnépesült járdákon
 (e szörnyeket ő idézte meg
 ínséges és lázas éjszakákon)
 nem jut hely egyetlen szavának se,

s amikor a gyomra is kifordul már a világnak,

elkeseredve tér vissza trónusához,
 de szürke szobája se ismer könyörületet.

És lám, a világnak, amit ő teremtett,
eszébe se jutna elvonulni vele.
Beéri egy kevésbé jelentős démon
tökéletlen gondoskodásával.

MESTER, OLTSD EL A GYERTYÁT

Mester, oltsd el a gyertyát, komoly idők jöttek.
Inkább a csillagokat számláld éjszakánként, sirasd el ifjúságod.
Megeshetik, hogy szófogadatlan szavaid elrágják a pórázukat.

Ültess hagymát a kertben, fát vágj, takarítsd fel a padlást.
Jobb, ha nem látják csodálkozással teli tekinteted.
Ilyen a mesterséged: semmit se hallgathatsz el.

Ha nem bírod ki és egy éjjel tollat ragadsz,
mester, vedd elő jobbik eszed, hagyd a jövendöléseket.
Vedd lajstromba a csillagok neveit.

Komoly idők, nem bocsátanak meg senkinek semmit.
Csak a bohócok tudják, hogyan lehet kibújni a felelősség alól:
sírnak, amikor nevetnékjük van, és nevetnek, amikor sírás
torzítaná az arcuk.